

V Bruseli 10. marca 2025
(OR. en)

6787/25

COH 15

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Závery o súdržnosti a politike súdržnosti na obdobie po roku 2027 – <i>schválenie</i>

1. Pracovná skupina pre štrukturálne opatrenia a najvzdialenejšie regióny preskúmala návrh záverov predsedníctva o súdržnosti a politike súdržnosti po roku 2027 na svojich zasadnutiach 23. januára, 6. a 20. februára a 7. marca 2025. Výsledkom výmeny názorov s delegáciami na úrovni pracovnej skupiny je návrh záverov Rady uvedený v prílohe k tejto poznámke.
2. Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby odporučil Rade schváliť tieto závery Rady v znení, ktoré sa uvádza v prílohe k tejto poznámke.

NÁVRH

Závery Rady o súdržnosti a politike súdržnosti po roku 2027

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE:

1. PRIPOMÍNA, že týmito závermi Rady nie sú dotknuté rokovania o viacročnom finančnom rámci po roku 2027;
2. PRIPOMÍNA svoje závery o politike súdržnosti z novembra 2022, o budúcnosti politiky súdržnosti z novembra 2023, o deviatej správe o súdržnosti z júna 2024, ako aj o úlohe politiky súdržnosti pri riešení demografických výziev v EÚ z novembra 2024;
3. PRIPOMÍNA strategický program na roky 2024 – 2029, ktorý Európska rada prijala 27. júna 2024 a v ktorom sa uznáva potreba posilniť v záujme podpory celkového harmonického rozvoja EÚ hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť s cieľom zabezpečovať nepretržitú vzostupnú konvergenciu, znižovať rozdiely, zlepšovať našu odolnosť a konkurencieschopnosť a stimulovať dlhodobý rast v celej Únii;
4. PRIPOMÍNA kľúčové posolstvo Vyhlásenia z Budapešti o novej dohode o konkurencieschopnosti Európy, v ktorom sa uvádza, že vzhľadom na nové geopolitické skutočnosti a hospodárske a demografické výzvy [...] a potrebu zabezpečiť zvrchovanosť, bezpečnosť, odolnosť a globálny vplyv EÚ by sa EÚ mala usilovať o to, aby bola konkurencieschopná, produktívna, inovatívna a udržateľná, pričom by mala vychádzať z hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a zabezpečovať konvergenciu;
5. VÍTA skutočnosť, že v politických usmerneniach predsedníčky Európskej komisie pre budúcu Európsku komisiu na roky 2024 – 2029 sa uznáva „*potreba posilnenej politiky súdržnosti a rastu, ktorej stredobodom budú regióny [...] a ktorá bude koncipovaná v partnerstve s vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi [s cieľom] riešiť regionálne a sociálne rozdiely*“;

6. OCENŤUJE správy Enrica Lettu a Maria Draghiho¹, ktoré sa zameriavajú na výzvy, ktorým čelí EÚ a jej politiky pôsobiace v rámci jednotného trhu;
7. BERIE NA VEDOMIE oznámenie Európskej komisie s názvom Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ² prijaté 29. januára 2025;
8. UZNÁVA, že je dôležité zabezpečiť, aby sa hodnoty Únie a Charta základných práv Európskej únie účinne uplatňovali a dodržiavali v praxi a aby sa chránili finančné záujmy Únie. V tejto súvislosti OPĀTOVNE ZDÔRAZŇUJE, že existuje jasná súvislosť medzi dodržiavaním zásad právneho štátu a charty na jednej strane a financovaním zo strany Únie na strane druhej, a ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité chrániť finančné záujmy Únie s ohľadom na nariadenie o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie;

Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť a jej úloha pri riešení výziev EÚ

9. PRIPOMÍNA, že cieľ hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ako sa stanovuje v zmluvách, je jadrom európskeho projektu a že politiky a činnosti EÚ by mali prispievať k dosiahnutiu tohto cieľa zohľadnením ich územného rozmeru a koordinácie a prípadne s aktívnym zapojením vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov a zainteresovaných strán. V tejto súvislosti NABÁDA Komisiu, aby pravidelne analyzovala územné rozdiely medzi členskými štátmi a regiónmi. Zároveň POTVRDZUJE, že dosiahnutie cieľov politík a opatrení EÚ si vyžaduje začlenenie územného rozmeru do ich navrhovania a vykonávania;

¹ Enrico Letta, *Much more than a market* (Oveľa viac než len trh), apríl 2024; Mario Draghi, *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe* (Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti – stratégia konkurencieschopnosti pre Európu), september 2024.

² 5785/25.

10. JE ZNEPOKOJENÁ asymetrickým územným a spoločenským vplyvom mnohých výziev, ktorým čelí EÚ, jej členské štáty a regióny, najmä potrebou zvýšiť konkurencieschopnosť, odolnosť a bezpečnosť a zároveň riešiť zelenú a digitálnu transformáciu a demografické výzvy. POUKAZUJE NA TO, že ak sa tieto výzvy nebudú riešiť, mohli by v mnohých regiónoch viesť k postupnej divergencii, hospodárskej stagnácii alebo uviaznutiu v rozvojovej pasci a následne prehlbovaniu hospodárskych, sociálnych a územných rozdielov v celej EÚ a ohrozeniu európskeho projektu;
11. ZDÔRAZŇUJE, že riešenie týchto výziev si vyžaduje koordináciu a koherentné opatrenia na úrovni EÚ, ktoré by sa mali rozvíjať v úzkom dialógu medzi Komisiou, členskými štátmi a v relevantných prípadoch regionálnymi a miestnymi orgánmi a zainteresovanými stranami. V tejto súvislosti ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité podporovať jasnú komplementárnosť a synergie medzi politikami EÚ a zabrániť prekývaniu medzi rôznymi nástrojmi;
12. DOMNIEVA SA, že rámec európskeho semestra by sa mal pravidelne zaoberať cieľom konvergenzie a v relevantných prípadoch jeho územným rozmerom, a to v plnom partnerstve s členskými štátmi;

Politika súdržnosti a konkurencieschopnosť

13. PRIPOMÍNA správu Enrica Lettu, v ktorej sa zdôrazňuje, že účinná politika súdržnosti vykonávaná vyváženým spôsobom v celej EÚ je kľúčovou podmienkou úspechu jednotného trhu;
14. UZNÁVA, že podľa „Kompasu konkurencieschopnosti pre EÚ“ sa vychádza z toho, že *„modernizovaná politika súdržnosti má zásadný význam pre posilnenie rastu, zníženie rozdielov a podporu konkurencieschopnosti na celom jednotnom trhu, pričom podporuje regióny a spoločenstvá v ich dlhodobom rozvoji a spravodlivej transformácii“*, a poukazuje najmä na úlohu podpory zručností a kvalitných pracovných miest ako horizontálneho umožňujúceho faktora;

15. OPÄTOVNE POTVRDZUJE, že konkurencieschopnosť a súdržnosť sú vzájomne prepojené. Súdržnosť si vyžaduje konkurencieschopnosť ako hnaciu silu rastu, zatiaľ čo konkurencieschopnosť bez súdržnosti zanedbáva plný potenciál, ktorý EÚ ponúka. ZDÔRAZŇUJE úlohu posilnenia konkurencieschopnosti EÚ ako celku a zlepšenia súdržnosti medzi krajinami a regiónmi, čím sa prispeje k dosiahnutiu strategických priorít EÚ a k riešeniu výziev EÚ vzájomne sa posilňujúcim spôsobom;
16. DOMNIEVA SA, že na účely posilnenia konkurencieschopnosti a odolnosti Európy musí EÚ mobilizovať všetky svoje motory rastu. ZDÔRAZŇUJE úlohu politiky súdržnosti, pokiaľ ide o prispievanie ku konkurencieschopnosti využívaním rastového potenciálu všetkých území vrátane menej rozvinutých regiónov a budovaním na miestnych silných stránkach. ZDÔRAZŇUJE význam stratégií pre inteligentnú špecializáciu, budovania sietí v oblasti spolupráce vrátane prenosu poznatkov, výskumu a inovácie s cieľom pomôcť regiónom rozvíjať konkurencieschopné kapacity, posilňovať regionálne hodnotové reťazce a integrovať sa do globálnych hodnotových reťazcov. Tým by sa posilnila dlhodobá odolnosť regiónov, podporila vzostupná konvergencia a znížili medziregionálne a vnútroregionálne rozdiely a sociálna nespokojnosť;

Základy a kľúčové zásady politiky súdržnosti

17. PRIPOMÍNA, že politika súdržnosti, ktorá je ústredným prvkom projektu európskej integrácie, je dlhodobá štrukturálna investičná politika EÚ, ktorou sa znižujú regionálne rozdiely v EÚ a zvyšuje vzostupná konvergencia a odolnosť regiónov EÚ. ZDÔRAZŇUJE, že politika súdržnosti by mala naďalej prispievať k dosahovaniu strategických cieľov a priorít Európskej únie a zároveň riešiť národné a regionálne ciele;

18. OPÄTOVNE POTVRDZUJE, že politika súdržnosti by sa mala naďalej zakladať na jej kľúčových zásadách, ako je zdieľané riadenie, viacúrovňové riadenie, partnerstvo, ako aj miestne orientovaný prístup zameraný na ľudí, ktoré sa majú uplatňovať popri zásadách proporcionality a subsidiarity. PRIPOMÍNA, že tieto kľúčové zásady majú rozhodujúci význam pre riadne zapojenie vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov a zainteresovaných strán do programovania, vykonávania a riadenia politiky súdržnosti, ktoré by sa malo uskutočňovať čo najbližšie k európskym občanom a v ich prospech, čím by sa vykonávanie tejto politiky viac orientovalo na ľudí, smerovalo zdola nahor a bolo účinnejšie. ZDÔRAZŇUJE, že tieto zásady posilňujú celý model európskej integrácie a zároveň vytvárajú zmysel pre spoločnú zodpovednosť a hodnoty;
19. VYZÝVA Komisiu, aby posilnila územný prístup prostredníctvom opatrení prispôsobených potrebám a príležitostiam rôznych oblastí. UZNÁVA, že v územných nástrojoch by sa mohli lepšie zohľadňovať existujúce územné stratégie v členských štátoch. DOMNIEVA SA, že funkčné oblasti založené okrem iného na prepojeniach medzi mestom a vidiekom môžu slúžiť ako účinný rámec na vykonávanie prispôsobených stratégií a riešiť výzvy presahujúce administratívne hranice;
20. ZDÔRAZŇUJE, že politika súdržnosti by mala zostať otvorená pre všetky regióny, najmä pre najviac znevýhodnené regióny, vidiecke regióny, regióny zasiahnuté priemyselnou transformáciou, regióny závažne a trvalo znevýhodnené prírodnými a demografickými podmienkami, ako sú najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou obyvateľstva, ostrovné, cezhraničné a horské regióny, ako sa uvádza v článku 174 ZFEÚ. ZDÔRAZŇUJE, že politika súdržnosti by mala naďalej zohrávať kľúčovú úlohu pri znižovaní regionálnych rozdielov v EÚ a pomáhať menej rozvinutým regiónom dosiahnuť úroveň rozvinutejších regiónov, a to v záujme vzostupnej konvergencie v Únii. UZNÁVA, že je dôležité riešiť výzvy súvisiace s geopolitickou nestabilitou na vonkajších hraniciach EÚ s osobitným dôrazom na členské štáty a regióny, ktoré sú najviac postihnuté útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine, najmä regióny hraničiace s Ruskom a Bieloruskom a regióny susediace s Ukrajinou; BERIE NA VEDOMIE výzvy, ktorým členské štáty a regióny čelia v súvislosti s migračnými tlakmi, vrátane tých, ktoré sú spôsobené prebiehajúcimi konfliktmi.

21. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné uvoľniť plný potenciál najvzdialenejších regiónov v rámci EÚ a ich príspevok k presadzovaniu záujmov a hodnôt EÚ za jej európskymi hranicami. VYZÝVA Komisiu, aby v plnej miere využila možnosti, ktoré ponúka článok 349 ZFEÚ, podporila ich regionálnu integráciu a zaručila, aby sa v politike súdržnosti po roku 2027 okrem ich špecifik a obmedzení, ktoré by sa mali zohľadňovať v akýchkoľvek iných legislatívnych návrhoch, odzrkadľovali aj primerané pravidlá;
22. ZDÔRAZŇUJE, že všetky zložky európskej územnej spolupráce podporujú silnejšie regionálne väzby a integráciu medzi členskými štátmi, ako aj rozvíjajú pozitívne vzťahy medzi EÚ a jej partnerskými krajinami. VYZÝVA Komisiu, aby preskúmala možné spôsoby posilnenia medziregionálnej, nadnárodnej a cezhraničnej spolupráce, ktorá povedie k zvýšenej odolnosti a lepšiemu fungovaniu jednotného trhu a harmonickému cezhraničnému rozvoju. ZDÔRAZŇUJE potrebu zlepšiť synergie medzi hlavnými programami a programami Interreg;
23. PRIPOMÍNA, že politika súdržnosti nie je nástrojom reakcie na krízu, pričom uznáva jej schopnosť reagovať na nepredvídané a neočakávané okolnosti, ktoré by mohli potenciálne ohroziť rozvojovú kapacitu regiónov. Zároveň NABÁDA Komisiu, aby vyvodila ponaučenia z reakcií v rámci politiky súdržnosti na nedávne krízy s cieľom zefektívniť existujúce núdzové nástroje a zabezpečiť ich väčšiu účinnosť;

Riadenie politiky súdržnosti

24. ZDÔRAZŇUJE, že zdieľané riadenie musí aj naďalej zostať metódou vykonávania politiky súdržnosti;

25. PRIPOMÍNA význam viacúrovňového riadenia, ktorým sa umožňujú účinné zásahy na najvhodnejšej územnej úrovni v každom členskom štáte a zároveň posilňuje zmysel pre spoločnú zodpovednosť. Viacúrovňovým riadením sa spolu so zdieľaným riadením a s dialógom s partnermi vo fáze programovania a vykonávania uľahčuje dosahovanie politických cieľov vyplývajúcich zo zmluvy a posilňujú právomoci členských štátov, regionálnych a miestnych orgánov. V tejto súvislosti VYZÝVA Komisiu, aby si zachovala svoju úlohu pri riadení politiky súdržnosti a plnení cieľov EÚ na základe ich územného potenciálu a osobitných výziev;
26. VYZÝVA Komisiu, aby zabezpečila, že v rámci modelu riadenia politiky súdržnosti sa bude aj naďalej rešpektovať existujúce rozdelenie právomocí a koordinačný systém medzi rôznymi úrovňami verejnej správy v každom členskom štáte a úloha regionálnych a miestnych orgánov pri navrhovaní, programovaní, riadení, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení politik;
27. ZDÔRAZŇUJE, že na účinné vykonávanie politik, reforiem a investícií, a to aj pri riešení nových a rýchlo sa vyvíjajúcich výziev, sú potrebné silné inštitúcie, dobrá správa vecí verejných a administratívne kapacity. Preto VYZÝVA Komisiu, aby navrhla účinné opatrenia na podporu budovania administratívnych a inštitucionálnych kapacít na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni v rámci politiky súdržnosti bez toho, aby sa oslabili existujúce systémy v členských štátoch;

Účinnosť a efektívnosť politiky súdržnosti

28. PRIPOMÍNA, že politika súdržnosti je dlhodobá investičná politika a že zlepšenie efektívnosti a účinnosti politiky súdržnosti možno dosiahnuť zameraním sa na výsledky. UZNÁVA, že politika súdržnosti by mohla umožniť reformy relevantné pre jej ciele, ktoré sú v súlade s prioritami Únie, pri súčasnom rešpektovaní priorít členských štátov; ZDÔRAZŇUJE, že pri vymedzovaní investícií a reforiem by sa mali dodržiavať kľúčové zásady a ciele politiky súdržnosti;

29. VYZÝVA Komisiu, aby preskúmala možnosti prístupu, ktorý by sa viac zakladal na výkonnosti, a to na základe skúseností získaných z financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi, a zo zjednodušeného vykazovania nákladov, ako aj skúseností s existujúcimi modelmi, a aby pri tom náležite zohľadnila dostupné hodnotenia a audity systémov založených na výkonnosti vrátane tých, ktoré vykonal Európsky dvor audítorov.
POUKAZUJE NA TO, že ak sa zavedie prístup, ktorý sa bude viac zakladať na výkonnosti, bude potrebný, a to aj pri programovaní, flexibilnejší a cielenejší prístup, v ktorom sa uznajú osobitné územné potreby a výzvy;
30. VYZÝVA na ďalšie zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia na všetkých úrovniach a vo všetkých fázach programovania, vykonávania, monitorovania, kontroly a auditu, a to pri súčasnom zachovaní základov a kľúčových zásad politiky súdržnosti; zároveň VYZÝVA Komisiu, aby v súvislosti s fondmi politiky súdržnosti navrhla jednotnejšie vykonávacie pravidlá, aby sa zabránilo znásobovaniu fondov a znížila fragmentácia podpory; ZDÔRAZŇUJE tiež význam zjednodušenia a väčšej koherentnosti pravidiel EÚ v oblasti štátnej pomoci v rámci nástrojov EÚ vrátane politiky súdržnosti, ako aj význam zjednodušenia postupov verejného obstarávania pri súčasnom zabezpečení rovnakých podmienok a spravodlivej hospodárskej súťaže na jednotnom trhu;
31. PRIPOMÍNA potrebu harmonizácie a proporcionality kontrol a auditov, ako aj rozšírenia uplatňovania zásady jednotného auditu pri súčasnom zabezpečení prísnych noriem v oblasti predchádzania podvodom a korupcii a v boji proti nim na všetkých úrovniach;
32. VYZÝVA Komisiu, aby politiku súdržnosti viac orientovala na výsledky, najmä aby pri navrhovaní rámca budúcej politiky využívala prístup založený na dôkazoch a ďalej rozvíjala a zjednodušovala osvedčené systémy monitorovania a hodnotenia s cieľom posúdiť, ako sa prostredníctvom investícií a reforiem plnia strategické ciele, posilniť nástroje zamerané na preskúmanie potenciálnych a skutočných vplyvov politických intervencií, ako aj ďalej začleňovať posúdenia územného vplyvu do prípravy a hodnotenia politík;

* * *

33. SO ZÁUJMOM OČAKÁVA prezentáciu – zo strany Komisie – výsledkov preskúmania vplyvu budúcich rozšírení na politiku súdržnosti;
 34. OČAKÁVA, že návrhy ďalšieho legislatívneho balíka týkajúceho sa politiky súdržnosti dostane v roku 2025 čo najskôr, aby sa umožnili rýchle rokovania a včasný a hladký začiatok jeho vykonávania.
-